

**Landesbibliothek Oldenburg**

**Digitalisierung von Drucken**

**Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm**

**Gundling, Nicolaus Hieronymus**

**Halæ Magdebvrgicæ, 1736**

Cap. XXXII.

**urn:nbn:de:gbv:45:1-208**

possint; factum est, vt SCHOLAE aperirentur publicæ, de quibus nunc dicendi locus non est, quanquam euidentibus signis doceri facile posset, nihil iis in omnibus fere Rebuspublicis inueniri corruptius.

## CAP. XXXII.

DE

## DOMINIS AC SERVIS.

§. I.

**S**OCIETAS HERILIS non est a *natura*, sed *facto* humano. Si enim omnes homines essent sapientes ac virtute præditi, ad laborem apti, paucis contenti, modesti itidem, ac pacifici, fortassean seruorum nomen non audiretur. Sed fecit inscitia partim, partim paupertas, fecit etiam luxuria, ignauia, ambitio & auaritia, vt seruitus innotesceret. Hinc absurda est *I. F. Hornii* sententia potestatem dominorum in seruos a Deo ἀπέσω deducentis, itemque *Aristotelis* seruos dari natura statuentis: de quo *Heinsii* epistola ad *Georgium Richterum* legenda.

§. II.

§. II.

Nec melius rationes subducunt, qui e sola CAPTIVITATE, vti fere vulgo fit, seruitutis primordia ducunt.

§. III.

Iam vero cum e *facto* descendat hæc societas, sollicitè ad illud respiciendum est, vt FINIS eius euidentius patefcatur, a quo omnium societatum humanarum *essentia* pendet.

§. IV.

Et animaduertimus, *seruum* non minus, quam *despotam* suam quærere *utilitatem*.

§. V.

Hic, vt per seruum aliquid acquirat, ILLE, vt e domini alimentis viuat.

§. VI.

Ex quo concluditur, ad scopum huius societatis obtinendum, *vita ac necis* ius neutiquam necessarium videri. Est hic *locatio & conuectio* operarum perpetuarum pro perpetuis alimentis, cum annexa ad obsequendum obligatione: nec, si vellet seruus, ius dare in vitam domino posset. Quod quis enim non habet ipse, id sane alteri permittere nequit.

§. VII.

*mauienter sentit.*

## §. VII.

Tota igitur ex vtraque parte obligatio eo redit, vt seruus, quemadmodum pactus est, ministeria exhibeat sua, & dominus præstet vicissim, quod promissit. Quis enim adeo erit ineptus, ac sui oblitus, vt suam ab alterius arbitrio vitam vellet suspendere?

## §. VIII.

Ergo *victorie* ius remanet, vnde vulgo ista immanis in vitam serui potestas deducitur. Occidere, inquit, hostem possumus: quod ni subire factum velit, consentiat victori, & iugum eligat triste: sin minus, pereat, mortemque præferat.

## §. IX.

Et fateor, non habere victum, de quo conqueratur. Qui enim hostilem animum induit, & extrema omnia alteri minatus est, extrema expectet. Potest occidi hostis, potest etiam occisio differri. Sed tum, quando differtur, belli status durat. *Tacitus Hist. L. 1. c. 44.*

## §. X.

At, cum cessat hic status, & pacta inveniuntur, vanescit quoque interficendi ius, quamuis mancipium in illud consensisset. Nec enim potest id in vitam suam facultatem permittere alteri, cuius

cuius facultatem non habet; idque iterato monemus.

## §. XI.

Cui non obest, posse ciues ab imperante occidi, atque hinc etiam seruum a domino. Largior quippe, posse eos occidi, qua hostes, non autem qua ciues, aut seruos, quoniam, belli statu sublato, pace utique frui debent, quamdiu viuunt tanquam ciues, aut serui pacati.

## §. XII.

Ex quo amplius colligas, etiam hominem belli iure in seruitutem redactum, arctiori obligatione vix stringi, quam ut ad arbitrium domini, licet sæpe durum, vitæ actus perpetuo componat. *Seneca de benef. L. 3. c. 20.*

## §. XIII.

Quod autem adfert *Proeleus*, non etiam occidi posse victum a victore, aut in seruitutem redigi, nisi hic *sapientior* sit deuicto, parum roboris habet. Quis enim determinabit ex asse, quis sit maiori sapientia præditus? Nemo de se male sentit, nemo imprudentiorem se aliis existimat. Non esse autem & non apparere in moralibus conueniunt.

Vid. *Proelei* notata ad *Puffendorffum* L. II. cap. IV. §. 2.

## §. XIV.

mauenter sentit.

## §. XIV.

Ceterum altioris indaginis quæstio est, possitne dominus eandem sibi in LIBEROS serui potestatem asserere? Et negat id vir clarissimus *I. F. Buddeus*, negat itidem *Emanuel Proeleus*. Sed puto, eos sibi atrociorē, quam par est, seruitutis finxisse ideam. Quæ enim immanitas, exigere ab eo, quem alimus atque eduximus, mercenarias operas easque perpetuas? An pater potest generare meliorem ac liberiorem, quam ipse est? an vitio verti domino poterit, si ei, cui vitam seruauit, leges viuendi præscribat? Ponimus enim, non habere dominum ius vitæ ac necis in seruos; nec iis, si ratione vratur, vlllo posse modo abuti, quia non res, sed homines sunt.

Vid. *Grot.* de I. B. & P. lib. II. cap. V.

## §. XV.

Vnde indubium, quin & seruis fieri INIVRIA possit. Quod *Seneca* quodamtenus, cum *Persio*, durante adhuc seruitutis durissimo iugo, agnouit.

## §. XVI.

Eandem ob causam, si immanis sit domini sæuitia, fugere seruus potest.

Conf. *Grotius* lib. II. cap. V. §. 29.

## §. XVII.

liberi seruorum existere  
tiam nullam habent  
si dominus ius vitæ  
ris in hostem; parentis  
domini ex seruo potest ergo  
domino patri liberi ser-  
uorum existantiam quam  
magna ex parte acceptam  
serpe debent. Quia vero  
in seruitute nati sunt per  
arunt ipsi, nec nosse de  
mini subruunt. Et ma-  
benignitate tempore merito  
eorum spectantur, inanis ad  
runt, peccatum inanis ad  
dominum matris per-  
tinet, quæ iam nati-  
raliter seruus est corpus  
ei, quoque spiritus et se-  
debent, qui ex illo corpo-  
oriuntur. His nat: igi-  
tur vitam omnino et  
legitimam seruitutem  
omnium liberorum in  
seruitute pro creatura  
agnoscit. Præterea  
parentes serui, nam meli-  
se sua conservandi  
habuerunt medium,  
quam seruitutem; ergo  
ex hac quoque ratione in  
seruitute liberorum  
causa recipi potest.

## §. XVII.

Id autem quælitu non indignum, an VENDITIO seruorum sit iuri naturæ contraria? Vendimus enim *res*, non *personas*. Sed cum iura nostra permutare & vendere queamus, nihil obstat, quo minus etiam ius regendi seruum, eique imperandi & operis eius vtendi in alium transferri fas sit. Iura enim nostra pretium recipiunt. Romani, seruum pro *re* habentes, aliam sectati sunt rationem. *Thomasius Jurispr. diu. L. 3. c. 5. §. 16. aliter, sed rationi minus conuenienter sentit.*

## §. XVIII.

Quibus constitutis consequitur quoque, vt seruus in *usumfructum* dari, aut *locari* queat, quo operis seruorum fruatur is, cui ius fruendi dedimus, aut qui conduxit.

## §. XIX.

Ex eo est, quod antiquissimis temporibus venditiones, alienationes atque permutationes seruorum inualuerint, certo, in seruorum capita, pretio constituto. Saltem ipsi *Hebræi* tali iure vsi sunt.

## §. XX.

Interea tamen non nego, posse pactioibus ius alienandi *restringi*. Si nihil dictum, per se intelligitur, posse alienari: vtut non est sine causa ven-

Dd den-